

RESNI GLASOVI

Izhaja dvakrat na mesec in velja za dva meseca 50 kr. — Inozemci doplačajo poštnino. — Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 5 kr., če se enkrat, po 4 kr., če se dvakrat, in po 3 kr., če se večkrat tiska. — Sprejeli se bodo le frankovani listi. — Rokopisi se ne vračajo.

Pisma in dopisi, kakor tudi reklamacije in oznanila naj se pošljejo na uredništvo, naročnina in inseratne pristojbine pa na upravnštvo «Resnih Glasov» v Rudolfovem.

Čest. gg. naročnikom!

Ker bode naš urednik kasneje za-
držan po drugih opravkih, izide de-
našnja številka «Resnih Glasov» za ne-
koliko dnij preje.

Uredništvo «Resnih Glasov».

Dolenjske volitve in «Národní klub» deželnih poslancev.

Padlo je zadno obzidje, katero je branilo vsi-
ljenega nam kandidata grofa Margherija, z
drznim naskokom polastili so se Šukljetovi pri-
jatelji trdnih pozicij, na katere se je protivnik
najbolj zanašal. V narodnem klubu deželno-zbor-
skem bila se je odločila bitka; podlegla je stranka
Margherijeva, premagan je bil njen četovodja ka-
nonik Klun in z glasnim veseljem bila je na
Dolenjskem sprejeta vesela novica, da se Mar-
gheri ne proglasi več državno-zborskim kandidatom.
Volilci ne bodo več volili pod pritiskom ljubljans-
kih merodajnežev, temveč na stežaj je pot od-
prta narodni volji in onemu, kateremu je za-
upanje večine dolenjskega meščanstva zagotovljeno
in slovesno izjavljeno bilo že pri državno-zbor-
skih volitvah 2. in 5. junija!

Po časnikih se čita, da je krški župan, po-
slanec Pfeifer, velik pristaš otoške visokorod-
nosti, naravnost nasvetoval, naj narodni klub
gospoda grofa proklamuje z isto slovesnostjo, ka-
kor je to bil storil prednik njegov žalostnega spo-
mina, tako zvani «Centralni volilni odbor». Upi-
rajoč se na izjavo dolenjskih volilcev, bili bi pri-
jatelji Šukljetovi lahko zahtevali, naj se postavi
kandidatom naš izvoljenec, za kojega je uneta
večina nezavisnih dolenjskih volilcev. Brž ko ne
bi večino bili dobili tudi za tak predlog, toda

ravnali so previdno, niso marali izzivati razkola
v lastnem taborju in tedaj jim je zadostovalo, da
se je proglasila klubova nevtralnost in da je
nasvet znova kandidirati Margherija, propal
z veliko večino. Petnajst glasov bilo je
za nevtralnost, le uboga sedmorica potezala se
je še za gospoda grofa. Modro je ravnala večina,
jasen je nam pomen njenega sklepa, mi volilci
dolenjski dopolnili bodemo, kar je med ustnicami
obtičalo narodnemu klubu. Dne 12. decembra bo-
demo zaorili: «Kandidat dolenjskega me-
ščanstva, izvoljenec probujenih ro-
doljubov pod dolenjskih mestih in trgih
ni nikdor drugi negobivšinaš zastop-
nik v državnem zboru, gospod prof.
Šuklje.»

Iz Ljubljane se nam poroča, da je celo mesto
težko čakalo na izid klubovega posvetovanja.
Konečni rezultat pozdravljali se je skoraj povsod s
pravim veseljem, odobravalo se je zlasti postopanje
dr. Vošnjaka, kateri je, pozabivši zadnje
prepire in homatije, udal se narodni
volji in s Šukljetovo stranko se spri-
jaznil. Vsa poročila, katera nam dohajajo o tem
čudovitem prevratu, strinjajo se v tem oziru, da
novorojeno slogo pripisujejo splošni antipatiji proti
— Klunovi hegemoniji. Glasovanje v «na-
rodnem klubu» bil je odločilen udarec za rudeče-
ličnega diktatorja in njegovo spremstvo, to je čutil
možak, to je presenetilo tudi ves slovenski narod.
Naša skrb, skrb dolenjskih volilcev mora biti, da
se dobro porabi že pridobljena zmaga, da na dan
12. decembra se popolnem otresemo tistega odur-
nega Klunizma, kateri je dosihmal kakor mora
tlačil naše politično gibanje.

Na nogetedaj, rojaki! Nasprotnik naš
v volilnem boji ne stoji več pod zaščito naj-
višjega narodnega areopaga, ne skriva se več pod
oblastno firmo narodnega vodstva in narodne dis-
cipline — nihče drug ga ne priporoča, nego zbog
svojega postopanja malo priljubljeni «Slovenčev»

patron, nihče drug ga ne podpira nego nazadnjaško
krdelo Klunove garde in peščica Nemcev «Schul-
vereinove» barve, kateri se sprijazniti nečejo s svo-
jimi slovenskimi sodeželani. Pokažimo tedaj svetu
svoje sile — in sijajna zmaga mora biti
naša!

12. december 1885!

Naj bo, kar hoče, ta profesor Šuklje, kateremu
nasproti je grof Margheri svoje kljuse zajahal,
interesanten je vsakako ta kandidat za državni
zbor! Nismo se tako interesantnega imeli. Glejte,
pred pol leta je na poziv Belokranjcev Šuklje
nastopil kot kandidat za dolenjska mesta, in velik
šum vzdignil se je v Ljubljani in tam, kamor vpliv
ljubljskih nemških in slovenskih politikov seže,
proti njemu. Vse, kar je njegovega nasprotstva
pisati znalo, prišlo je za pero, razjedavali so na
Šukljetu vse dobro in slabo, lažljivo povekšavali
do grdobe, in vozarili so se po Dolenjskem ter do
hrupavosti odgovarjali od izvolitve tega moža. In
ko jim je za gozdico šlo, ko je pri prvi volitvi
Šuklje dobil veliko večino nasproti protikandida-
toma, zjedini so se najhujši nasprotniki: najhujši
Nemci, ki po nemškem «schulvereinu» našo slo-
vensko deco zadaviti hočejo, in oni hudi Slovani,
ki celo v cerkvi mesto latinščine (staro) sloven-
ščino kot obredni jezik tirjajo in oni, katerim je
pred vsem, da ljudstvo uboga slepo možem na
prižnici tudi doma in zvonaj na trgu. Liberalni
nemški ljudje, ki robec pred nos vzamejo, ako se
o katolicizmu govori, Slovenci, ki se prekrizajo, če
Nemca srečajo, in prav pobožno katoliški možje
seglji so si v roke ter zvestobo, jedinstvo prisegli
proti temu strašnemu človeku Šukljetu. — Kaj ne,
interesanten kandidat! Ali zmagal je Šuklje tudi
nad to preljubeznivo bratovščino, kateri ni para
na celem svetu ne. In Šuklje ni imel dolgo pred
volitvami časopisa, v kojem bi se bil branil pred

LISTEK.

„Brižinski spominki“ kanonika Kluna.

Zakaj se tako odločno ustavljamo Klunovi
diktaturi, mari zaradi tega, ker so gospod Klun
duhovnik, ker rudečo zavratnico nosijo pod dobro-
rejenim obrazom in v rudečih korarskih nogovcah
korakajo po šenklavškem trgu. Nikakor ne, spo-
štujemo vsak stan, posebno o duhovščini naši pa
dobro vemo, da je mnogo zaslug si pridobila za
narodno prosveto in da dandanes še na braniku
stoji v pokrajinah, kjer se slovenstvo težko boruje
za svoj obstanek, pred vsem na Koroškem in
Spodnjem Štajerskem. Uže imé uzornega rodo-
ljuba, svečenika Božidara Raiča mora biti po-
rok, da i mi odkrito spoštujemo vsakega duhov-
nega, kateri je zares navdušen za slovenskega
naroda blagor. Ne kanoniku tedaj, temveč
politiku Klunu velja naša opozicija. Ne
merimo na osebo, temveč zadeti hočemo tisto fa-
rizejstvo, katero se je v zadnjem času utihota-
pilo v slovensko politiko ter sedaj svoje poželjive
roke steguje po narodnem vodstvu. Vsako sred-
stvo ugaja temu svetohlinstvu. Danes na pr. ob-
upno jadikujejo nad rušenjem discipline, ker je
dolenjsko meščanstvo junija meseca prosto volilo
po svojem prepričanju, ne zmeneč se za ukaze

nezakonitega «centralnega volilnega odbora». Še
pred dvema letoma so pa ravno isti «disciplini-
rani» politiki na tihem in zavratno rovali zoper
iste osebe, katere so sami na videz bili postavili
v odbor ter *ex cathedra* jih proglasili ubogi pari
volileu. Da slovenski svet izvé, zakaj se nikdar
sprijazniti ne moremo s politiki Klunove baže,
da vidi Margherijevega pokrovitelja v prosti ne-
gligé-opravi, evo ti, dolenjski volilec, lastno-
ročno pisan Klunov ukaz, katerega je strateg
Margherijeve vojske pred deželno-zborskimi volit-
vami l. 1883 bil poslal nekemu župniku na Do-
lenjskem. Prezanimivi ta dokument — krsili smo
ga: kanonika Kluna «Brižinski spominki», slové
od besede do besede:

Predragi!

Naši mladi so napravili velike zmešnjave za-
stran volitve. Kamniški volilci so se večinoma
izrekli za Sveteca, toda Vošnjak priporoča Kers-
nika ter prisilil je Svetca, naj mu prepusti kamniški
okraj in naj se dá voliti v Trebnjem. Prosil sem jih,
naj tega ne storé, ker bodo trebanjski volilci nevoljni,
ako se kar mahoma priporoča kandidat, na katerega
niso mislili. Pa zastoj je bilo vse. Ko je Svetec
videl, da bo večina odborova pritrdila mojemu
nasvetu, da Svetec ostane, kjer je bil do sedaj in
se trebanjski volilci ne žalijo, odločno izreče, da
kandidaturo v kamniškem okraju ne sprejme, ampak
da naj se Vam priporoča Kersnik, on pa da hoče
kandidirati v Trebnjem. Nedavno sem bil pri
Svetcu, da bi zvedel, se je li kaj zavezal Vošnjaku,

pa rekel mi je, da ne. Včerajšnje romanje pa
priča, da dela pod enim klobukom z Vošnjakom,
ki hoče v zbor spraviti samo mlade. Na Notranj-
skem bosta Vošnjak in Zarnik skoraj gotovo pro-
padla, dasi ju volilni odbor priporoča; **spodobilo
bi se zakritemu Svetcu, da se mu enaka
primeri.** Ako ste se torej dogovorili volilci med
seboj, da volite Koračina, Sterbenca in Papeža,
ostanite pri tem in se **ne dajte oslepiti niko-
mur.** Naj preblažena trojica izvé, da se volilci
ne dadó za nos voditi. Čas je prekratek, da bi
pisal več gospodom; pogovorite se torej med seboj
in pokazite pismo **zanesljivim** gospodom pred
volitvijo, da pravo vkrenete. Mislil sem, da je
Svetevec več moža.»

Tako so tedaj g. Klun «karte mešali» l. 1883!
Priporočilo tedanjega centralnega volilnega odbora,
ki je bil vendar sestavljen na vsej drugej podlagi,
nego ponesrečena letošnja kopija njegova, nazival
je v zaupnih pismih naravnost sleparstvo, pred
kojim treba svariti dolenjskega volileca. Če je celo
Svetca o svejem času hotel izpodriniti na tiho-
tapski način, — kar se jasno razvidi iz priobčenih
«Brižinskih spominkov» — potem je očito, kaj
namerava in po čem teži. Dolenjci, ali mu bo-
demo napravili to veselje, ali čemu zares krmilo
izročiti takim rokam? Odgovor bodemo dali na
to vprašanje dan 12. decembra, nadejamo se, da
njegovi zvuki ne bodo prijetno zazvoneli po bob-
niču gospoda kanonika!

često nemarnimi napadi. Dokler pa je imel «Ljubljanski List», metal je svoje protivnike igraje v kot! — In volitve so bile končane. Kar le ima umazan slovenski človek gnoja na razpolaganje, razlil se je nad volilci Šukljetovimi in to vse zaradi tega, ker je Šuklje zmagal tudi nad navedeno nenaravno bratovščino.

Šuklje je vstopil v drž. zbor. Ne smeš miru imeti, «zlodjevo človeče» ti, dejali so najbolj pobozni ljudje in provocirali so par smešnih protestov. Jeden teh, oni od centralnega volilnega odbora išče smešnega para na svetu. Od kod jemlje kak odbor, v katerem ni nejeeden dolenjski meščanski volilec, pravico do protesta, vprašal se je vsak pameten človek? In med poslanci je naš «vodja» Klun proti verifikaciji delal, druge kranjske poslance razen Obreze in Hrena v strogi disciplini imel, da se niso udali nasvetom Čehov in Poljakov, ki so jim kar naravnost svetovali, da naj ne rujejo proti Šukljetu, ker neki Slovenci nimajo talentiranih mož — politikov na izbiro. Vse bob v steno!

Šuklje je vse to videl, videl tudi, da nemškim Knotzom ni všeč in odložil je mandat. Zopet nova volitev. — Zdaj je v Ljubljani čudno vse potihnilo. «Slovenec», pardon Klun, je par gorkih Šukljetu zasoliti hotel, drugače pa je vse mirno. Ali le navidezno; v šotoru Klunovega generalstaba dela se tam na tihem, kar moči dopuščajo. Drugi Šukljetovi sovražniki ob prvi volitvi so utihnili, uvideli so, kam Klun nogo moli, sprevideli so, da Klun lahko tudi proti vsacemu družemu politiku, ki se njemu ne bi podvreči hotel, tako dela, kakor proti Šukljetu, ohladili so se po dolgem strastnem boju, videli, da v Šukljetu nemara le ne tiči to, kar so v sovražni jezi proti njemu spravili v časopise, ali ustno med ljudi in nemara uvideli, da ne gre osebne mržnje, jeze, antipatije stavljati nad občno narodovo korist.

Šukljetu se je pred volitvami očitavalo, da je z Nemci paktiral, jim koncesije dajal na škodo narodovo; — dokazalo se je, da je bilo očitavanje grda laž in dokazalo, da je baš Šukljetov nasprotni kandidat, kandidat centralnega volilnega odbora, kandidat Šukljetovih slovenskih sovražnikov — grof Margheri z nemškimi schulvereinjerli v stiski za mandat pri ožji volitvi paktiral ter jim glede slovenskih gimnazij nekaj podpisal, kar je proti principom vsacega poštenega slovenskega domoljuba. — Tudi to, kar je najsvetejše slovenskemu domoljubu, ono domoljubje, katero ga v tujini ogreva, katero mu je svetišče, koder hodi, tudi isto so Šukljetu, ki je od prvih nog do zdaj bil čist domoljub, onečastiti hoteli, nasproti človeku, kojega slovenstvo se je le iskati moglo v tem, da se nam je za kandidata ponujal, ker ga drugod niso marali. Našim ljudem, kojih žolč nij vedno poln in ki so korist ljudstva čuvati jeli, je bilo žal, da so s človekom, ki je bil med navduševalji slovenske mladine, k ljubezni do uboge slovenske domovine — jeden prvih, tako grdo ravnali. — Le kanonik Klun se sovraži. — Katoliski duhoven, duhoven krščanske ljubezni je, — ta vodi boj na nož proti Šukljetu. — Interesanten kandidat je Šuklje zares! Ako bi bil Šuklje kandidat, kakor se jih za vsacim ogrom dobi, podlegel bi hudo pri prvi volitvi in če bi bil zmagal, kakor je, se večji hrup, kakor kedaj nastal bi zdaj pred tretjo volitvijo nad njim.

Klun komandira svoje v boj proti Šukljetu; pod njegovim vodstvom stojé pa tudi liberalni in med temi najliberalniši Nemci. Pri zadnjih volitvah je bilo na vsem Dolenjskem 104 Nemcev. Če je kje na svetu kake nenaravnije zveze kakor v tej, potem ne vemo, če bo svet dolgo stal. V jednom so si pa ti vsi jedini: z vsemi sredstvi; Klun, da se iznebi nevarnega tekmeča, liberalni Nemci in nemški schulvereinjerli, da slovenstvu pobijejo dobrega pjonirja, proti germanizaciji slovenstva, prijatelja istega. Kateri vsakdanji kandidat bi tako ljubo bratovščino prouzročiti mogel! — Šuklje je interesanten kandidat!

Ker Dolenjska nima železnice, kdo jo pozna, kdo razen Šukljeta in deželnega predsednika gosp. Winklerja se je za njo brigal pred volitvami? Pozabljena, od nikogar spoštovana, a vendar toliko lepa pokrajina dolenjska, kdo te je prej opisaval, kdo kazal na tvojo revo sredi družega novodobnega železničnega sveta, kdo si je drugekrati dosti ob volitvah s tabo glavo belil? Komandirana

po Ljubljani, glasovala si, kakor so tam hoteli. — Zdaj te poznajo domači in drugi cislajtanski ljudje, pisali so o tebi Slovenci, Čehi in Nemci in na te ozirali so se pravi prijatelji Slovenstva, ko je tvoj sin, tvoj krajan, Bela Kranja, Šuklje nastopil kot govornik v deželnem zboru in jezo, kakor je se ni nobeden slovenski človek izbudil, jo je tvoj sin, Dolenjska! — Interesanten kandidat je Šuklje! Nikdar nam ne bo žal, da smo ustopili zanj. Ne treba se nam tega kandidata sramovati. Postavite ga, kamor ga hočete, dolžnost bo svojo storil. In če je kdo nas kedaj nad njegovim domoljubjem pred prvimi volitvami dvomil, danes, ko vidimo, da najhujši politični sovražniki slovenstva ljudem roko v zvezo proti njemu podajejo, katere drugače ognjeno sovražijo, danes se sramujemo, če smo kedaj o Šukljetovem domoljubju dvomili.

Margheri bi bil ideal zastopnika slovenskega naroda, zastopnik Dolenjske, kandidat domoljubnim volilec? — Kandidat Dolenjecem, ki to svojo Dolenjsko ljubijo kot ljubi svoj dom, katerega želijo olepšati, okrasiti z vsem, ker ima drugi srenejši svet lepega, koristnega, — mej kojo tudi spada, da je dolenjskemu talentu prilžnost dana, sebi, narodu in ožji rojstni pokrajini čast delati? Gosp. grof Margheri, v zdajšnjem svetu ne zadostuje, da je grof, zdaj poznamo le aristokracijo duševnih sil!

Dolenjska pravda.

«Nationaler Fortschritt ist die Summe des individuellen Fortschrittes, nationaler Stillstand ist die Folge von individuellem Quietismus.»

Najboljši prijatelj slovenstva, najboljši «kranjski patrijot» ne more reči, da je Kranjska nasproti drugim in osebno nemškim deželam kulturno posebno razvita. Treba samo pogledati po glavnih mestih različnih dežel in videlo se bo, da v Ljubljani in po celem Kranjskem kuhamo z vodo. Slovenci smo stagnujoče ljudstvo. Povsod drugod dela se na to, da se v vseh strokah človeškega dela uvedejo novodobni boljši pripomočki dela, povsod se dela na to, da se večje pokrajine spravijo v obližje prometa, ki se stran železničnih prog vrši; poljedelstvo, rokodelstvo reformira drugod svoje delo novodobnemu delu primerno, le pri nas na Kranjskem ostaja po večjem vse lepo pri starem. Je lahko umevno, da nas tujina v vseh ozirih na kladi drži.

Slovenci posedujemo veliko pokrajino, ki jo zovemo Dolenjsko. Skoraj polovica cele kranjske dežele je Dolenjska. To Dolenjsko poznajo dunajski, ljubljanski trgovski pomočniki, ki kot trgovski potovalci okolo romajo, dosti boljše, kakor marsikateri naših ljudi v Ljubljani ali drugod, ki se volijo za zastopnike ljudstva, ali ki drugače za ljudstvo delati hočejo, bodi si, da jih častilakomnost ali nesebična ljubeznost do naroda k temu pripravlja. Ta Dolenjska nima razven justične in politične uprave kar nič dobrega. Glavni steber narodnega bogastva, poljedelstvo nima trga, na kojem bi spečavalo svoje produkte, in kjer kmet ne more naprej, se tudi meščanu dobro goditi ne more. Zemlja dolenjska je kakor le kje na Slovenskem rodna, ali cent češpelj, ki se drugod stran železnice po 5 gld. prodaja, prodaja se na Dolenjskem po 2 do 3 gld. Veder vina, ki se v krškem okraju po 10 do 12 gld. proda, proda se v osrednjih okrajih Dolenjske komaj za 7 gld. Hrasti, ki se drugod na mestu gozda po 30 do 50 gld. prodajajo, proda Dolenjec po 5 do 10 gld. Bukovje prodaja po 50 kr., v kočevskem okraju celo po 30 kr. seženj na rastlini in za oglje. Vino, glavni pridelek Dolenjske, se more le v proti železnici ležečim krajem prodati, vinski trgovci se bojijo osrednjih okrajev, ker je vožna težavna in draga. Vino, to se tedaj po večjem doma spiže. To pa se ve da ne daje več desetakov na leto za hranilnični uložek. Kjer delo ne daje pridobitve, tam ni veselja k večjim naporom, tam se rada ugnjezdi malomarnost, katera dela ljudstvo pasivno, kojemu je jen mak, ako dobro ali slabo živi, jen mak, ako mu mokrota sili v raztrgano bajto, ali zamore gospodinja pokriti mizo s čednim belim prtom. Taki odnošaji niso za to ustvarjeni, ljudstvo napraviti napredno, napredno v gmotnem oziru ter duševnem. In na to mora vsak izobražen človek kovega naroda gledati, ako neče, da

tujina svoje ljudi pošlje med poljedelce, rokodelce njegove domovine. «Srečna ona noga, ki čez daljne prostore lastne zemlje koraka, srečna glava, ki moči zeleneče narave pametnej volji podvreči vé! Vsakdanje delo je potem veselo uživanje in v tem uživanju raste njegova moč.»

O dolenjskem poljedelcu po večem se to ne more reči. Oni energični ljudje, ki doma ne najdejo torišča za uspešno delo, vzamejo krošno na široka pleča in ven med Nemce, v najhujše nemške hribe jo nosijo, ali pa vzamejo potno palico ter zapustivši ženo in otroke, potujejo v daljno Ameriko.

Produciramo na Dolenjskem malo, konsumiramo toliko, ko drugi ljudje, ki polovico več zaslužijo. «Gorje kmetu, ako njegovo delo ne zadostuje, da vstreže tirjatvam modernega njegovega želodca!» — «Duhovi narave podarijo svoj blagoslov le tistim, ki se jim slobodni in sigurni protistavljajo.» Vsaka slaba letina, vsaka nezgoda vrže dolenjskega kmeta v obup in kar bi ga še rešiti moglo, močna ljubezen do dela, naporno delo, delo se mu s časom studi. Gorenjec ima v hranilnici založek za slabe čase, Dolenjec se mora v teh oderuhu dati v roke. Kmetje iz okrajev Loka, Kranj in Radovljica na Gorenjskem imajo okolo šest milijonov goldinarjev v kranjski hranilnici naloženih, toliko in še več je za to hranilnico intabuliranih tirjatev na posestvih dolenjskega kmeta.

Drugod, na Nemškem naseljuje se industrija na polju poljedelca. «Masine prihajajo, velika kolesa sučejo se pokorno v krogu, dolge cevi se vrstijo v velikih prostorih in mehanični udi tovarne pregibajo se noč in dan. Plemenita industrija, razcveteš se iz zemeljske moči in pomnožiš stoterno moči te zemlje! In zraven poljedelca si zida nov zarod delavnih ljudi vseh vrst človeške vede in omike na grudah poljedelca svoje hiše, moč pokrajine raste mogočno, zemlja raste v vrednosti od leta do leta in tudi kmeta vabi večji zaslužek k večjemu naporu.»

Nemški pisatelj Gustav Freytag izrekel je v svojem romanu «Soll und Haben» strašno hudo sodbo o nas Slovanih: «Es gibt keine Rasse, welche so wenig das Zeug hat, vorwärts zu kommen und sich durch ihre Capitalien Menschlichkeit und Bildung zu erwerben, als die slavische. Sie haben keinen Bürgerstand. Es ist merkwürdig, wie unfähig sie sind, den Stand, welcher Civilisation und Fortschritt darstellt und welcher einen Haufen zerstreuter Ackerbauer zu einem Staate erhebt, aus sich heraus zu schaffen.» — Sodba ta je trda, ali ona ima v tem gledé Slovencev prav, da pustimo ljubemu Bogu za nas skrbeti, sami se pa za ničesar tega ne pobrinemo, po čemer bi naše poljedelstvo povzdignili in z njim tudi dali meščanstvu moči, razvijati se. Kmet in meščan sta jeden od družega odvisna; ali, ako kmet stagnira, tudi meščan ne more naprej. To se vidi flagrantno na ubozem Dolenjskem. Trgovina, rokodelstvo nimata tu zaslužka v mestih, kakor drugod, ne moreta si pridobiti večjih kapitalij in se spuščati v večje spekulacije, da, celo večjih skladb blaga ne more naš trgovec imeti, ker bi neusmiljeno draga vožnja ves dobiček požrla; rokodelstvo pa ne more dobrih delavcev imeti, ker so dražji, dragih pa konsumenti ne prenašajo, ker tujina meče dodelane škornje, hlače, ključavnice na naš trg. Tako stagnira vse, kmečka bajta se ne vzdigne iz svoje ponižnosti, in meščanska hiša ostaja taka, kakor se je pred sto leti sezidala.

Daleč, daleč smo stran železnične proge, velika Dolenjska nima železnice in ker te nima, stagnira kmet, stagnira meščan in ker tako velik del Kranjske stagnira, je kranjsko slovenstvo tako slabotno, da se nikjer ne jemlje v postev. Bili so časi, ko so kmetje in meščani vseh evropskih narodov imeli svoja glavna vprašanja, katera rešiti v času povoljnem smislu, se je vse storilo. Tako je imel še pred ne dolgem kmet svojo pravdo s tlakarskim aristokratom in desetinsko kasto samostanov in meščan svojo pravdo zaradi oslobodenja duha izpod pesti, ki ga je po imenovanih tiščala. Tudi na Slovenskem poznamo to «kmečko pravdo». Slobodni smo zdaj

tlake in desetine, slobodni ljudje smo. Ali imamo zdaj drugo pravdo, pravdo za to, da dobimo pogoje modernega življenja, brez katerih smo in ostanemo v kljub slobode duha sužni tujini v tem, da tujina naše pridelke, naša posestva za male denarje kupuje, nam pa svoje pridelke drago prodaja, da smo ubogi ljudje na plodonosnej zemlji. Gorenjcem, Notranjcem, stajerskim in koroskim Slovencem so ti pogoji v glavnej pripomoči, v železnicah podani, nam Dolenjcem ne. To je naša pravda.

Narod ali posamezni oddelek istega, ki ima kako tako pravdo, mora pred vsem na to misliti, da ljudi dobi, ki to pravdo vodijo. Mi Dolenjci imamo voditi pravdo zaradi železnice z državo; država nam jo mora sezidati, ker smo sami premajhni, preubogi, nimamo 6 milijonov goldinarjev v hranilnici. Kdor pa ima kako pravdo in kako težko pravdo, izbere si dobrega advokata; slabega vendar ne; tacega gotovo ne, ki je že zdavno pozabil, česar se je nekdanj učil, ali celo kacega zakotnega pisarja, ki se nič ni učil, ki je le tu in tam kaj pobral in bodi si (kar je nekov bivši dolenjski poslanec o sebi rekel, «da ima parlamentaričen schliff») — da vé, malo se pred sodnijo obnašati. — Dolenjska pravda z državo za železnico tirja tedaj, da Dolenjsko najboljše glave zastopajo. To je jasno.

Dolenjska pravda za železnico je težka pravda, ker država nima denarja in tedaj ne da rada več milijonov za to ubogo Dolenjsko, za katero se le kak «Handlungsreisender» zanimiva. Treba je, jej te milijone s pametno pravdo izviti. — Pravo do te železnice na državne stroške nam je Dolenjcem; to pravo je celo prav jasno. Ali Bože pomagaj, koliko pravnih se je že bodi po neumnosti, bodi po malomarnosti zastopnikov zgubilo. Jasno je pravo do železnice, ali težka je pravda. To teškočo zamorejo le talenti prve vrste pregledati in ljudje, ki ne spejo tudi po dnevu; ljudje, ki nič ne vedó, ki se nič učili niso, nikdar ne!

V pravadah za odpravljenje tlake in desetine, za oprostitev kmeta iz sužnosti plemenitstva, ki je najboljše kmečkih žuljev vzelo in gizdavo po velicah mestih napravilo, nastopali niso neumneži kot zastopniki obteženega ljudstva; najboljši možje sukali so uma svitile meče proti tlaki in desetini; na duhu revni ljudje se spoznali niso veliko važnost časovnega tega vprašanja.

Pravda za dolenjsko železnico se mora v državnem zboru voditi. Ljubljana ima velikanski dobiček od tega, ako Dolenjska železnice nima. Ona je zdaj skladišče trgovskega blaga za večino dolenjskih trgovcev. V Ljubljani si tedaj vendar Dolenjci ne bomo dali izbirati zastopnikov naših za velevažno pravdo zaradi dolenjske železnice?

Potrebna lastnost zastopnika v kaki pravdi je drznost, eneržija. Z moledovanjem ne bomo dobili železnice na Dolenjskem, sami jo moramo tirjati z eneržijo lačnih ljudi, in velika eneržija mora biti našim nasprotnikom v pravdi z državo za to železnico.

Ta pravda je zdaj pred vsemi vprašanji prvo. «Es ist ein bitteres Gefühl, wenn man oft so hungrig ist, dass man vor Durst nicht weiss, wo man die Nacht schlafen soll», čuti marsikateri Dolenjec in posebno tedaj, ko je kasta prazna, kar je že marca meseca vsacega leta. Gospóda, ki delate za resitev narodovo, z deklamiranjem naroda ne boste rešili! Lačen narod je podloga tujčevj peti. Smo že dosti deklamirali, fraze mlatili; začnimo skrbeti za pogoje boljsega gmotnega stanja našega naroda. Teorija, da stradanje na zemlji nebesa odpira, je že davno zastarela; le prav neumni ljudje še verujejo vanjo. Ako bi Bóg želel stradanje, potem bi ves svet tako vstvaril, da bi človek ne prišel do zabele.

Dolenjci smo dobri patrijoti, ali prvič hočemo do tje priti, da bomo kak stotak skupila za vino in živino nesli v hranilnico in celo leto imeli zabeležene žgance, kakor prijatelj Gorenjec, in drugič hočemo po trdnem gmotnem stanju celemu narodu biti izdatna in morebiti najizdatnejša podpora — ker mejaši smo po dolgem Hrvatom — in precej nas je.

Za to, da se na to dela, da srednjeveške razmere zopet uživajo, ne moremo imeti kar nič veselja. Pasterki sveta smo Dolenjci zmiraj dozda

bili in najzmernejši konservativcem bi nam le ohranil našo revno! «Naprej» je naše vodilo in nijsmo kar nič za to, da nas zveličavate, kakor vsak dan siti gospod kanonik Klun s pomočjo Tirolecev hoče. Ti Tiroleci ne stradajo; Tiroleci imajo na vseh straneh železnice, dobro živinorejo in drugo.

V pravadah, kakor je Dolenjska, se nič ponižno glave pobešati ne smejo, zastopniki drugih muh v glavi imeti ne smejo; drznost, eneržija, zvitost pa je pred vsem potrebna.

Ker nam takih zastopnikov, ljubljanska gospóda, katero vodi, kakor zdaj dvomiti ne moremo, gospod kanonik Klun, privoščiti nečete, smo tako prosti, da si sami pomagamo. Prav za prav vi nimate prava nam zapovedati. Čakali smo 12 let, dvanajst let ničesar za našo glavno pravdo storili niste. Privoščimo od srca Gorenjcem železnico, ki jo že imajo in ki jo bodo še iz Ljubljane v Kamenik dobili, ali potrebnejša bi bila prej dolenjska železnica.

Volilci imamo pravico izbirati zastopnike in tudi pravico, jih neusmiljeno vreči, ako nam niso po volji. Ako naš izvoljenec profesor Šuklje svoje dolžnosti ne bo storil, vrgli ga bomo čez 6 let tako, kakor letos Margherija.

Prejšnja leta smo vam, ljubljanska gospóda, zaupali, da boste pravega zadeli. Vi ste vzeli prvega, ki se vam je ponujal. Zaigrali ste naše zaupanje.

Po tem, da se koji kandidat samega za sposobnega spozna, in kdo «prof» tega ne bo storil, — se nij tudi sposobnost državnega poslanca za revno Dolenjsko dokazano; vprašati bi ga vsaj imeli po spričevalih vsaj dodelane gimnazije.

Tako je, gospod kanonik Klun, povejte to vašim ponižno podložnim ljudem! Vsak je sam svoje usode kovač, ali kakor si človek postelje, tako leži, si mislimo dolenjski mestni volilci in tako so mislili tudi jako pametni kmečki volilci v okrajih Trebnje, Mokronog, Radeče, Žužemperk, ki so celo füršta Windisch-Graetza vrgli.

Naše najvitalniše koristi tirjajo, da vam poslancem jedenkrat povemo, da ne posedate na Dunaji brez koristi za po vas zastopano ljudstvo in to le slišite in čutite tedaj, ako vaše kandidate neusmiljeno ob volitvah vržemo. Vi niste ničesar Dolenjske v korist slednjih 12 let, reci: dvanajst let opravili, in vi bi nam v bodoče zastopnike izbirali! To bi bilo vendar narobe, svet! Ako bi vašega kandidata izvolili, dali bi vam s tem še pohvalno pismo za vaše pasivno, to je deželi nekoristno zastopanje, katero je tudi jeden vaših, gospod Pfeifer, tako zval.

Tega pa vendar pametni ljudje storili ne bodo; velika aroganca je, kaj tacega od njih le tirjati!

Gospodom uradnikom v dolenjskih mestih.

Obče znano je, da je Dolenjska v gospodarstvenem oziru tako zanemarjena dežela, kakor je razen Bosne in Ereegovine v Avstriji ni. Dosti bi že na boljšem bilo, ako bi poslanci kranjske dežele in to vsi brez razločka političnega mišljenja v državnem in deželnem zboru za Dolenjsko kaj izdatnega bili storili. Le pogledjmo, kako okolo bodoče, toliko važne poljedelske in vinarske šole na Dolenjskem hodijo; vozari se sem in tje, ali te šole vendar še ni. Če bodo dolgo tako cinčarili, bo to vprašanje mirno v Gospodu zaspalo. Naši ljudje, ki so se dozda za politike šteli in se še štejejo, vsedajo se na konja «velike politike» in če so s tem konjem par dobrih ali nerodnih skokov napravili, mislijo, da je vse dobro. Ne pride jim na misel, da javno pravo naroda, boj za isto, več, veliko več tirja, nego samo sklicavanje na glasoviti paragraf 19 osnovnih drž. postav. Drugodi se merodajni politiki brigajo za vse, kar narod zadeva. Oni studirajo vprašanja živinoreje, rudarstva, poljedelstva, trgovine, oni potujejo po drugem naprednem svetu, si ogledavajo tam naprave, ki se teh vprašanj dotikajo in potem doma in tam, kjer je treba govoriti in delati, v deželnem in državnem zboru, po tem delajo in govorijo. Je tako žalostno, da se v preteklih letih drž. poslanci iz Kranjske, izjemoma Hohenwarta, v odbore ali vsaj ne v važne odbore niso volili, tudi zdaj ne; je tako žalostno, ako človek v govorih prejšnjih zastopnikov le na-

vadno misli, ki jih je že vsak čitatelj našega kacega časopisa na pamet vé, brati mora in da le malo teh govorov kaže, da imamo z govornikom opraviti, ki se je, bodi si česa temeljito učil in ki s pomočjo večjih naukov ter talentov vendar temeljitejšo, izbornišo tudi o vsakdanjih vprašanjih govoriti zamore. Naši poslanci se niso brigali za to, da bi kateri prišel na pr. v železniški odbor državnega zbora. In vendar je tolike važnosti, da bi se to bilo zgodilo, ker največji del Kranjske, Dolenjska, strada hudo železnice. V družem pa despotizem vlada mej našimi zastopniki, oni sami odločevajo, kdo se bo kandidiral. To je vendar žalostno. Ker ima kanonik Klun svoj vpliven generalstab v duhovenstvu, on komandira, njega se drugi bojejo, brez njegove volje neki ni poslanstva. (Za noveje dóbe to slednje se ve da celo v kmetjskih volilnih okrajih ni več res.)

Slovenstvo je toliko talentirano ljudstvo. Slovenstvo dalo je vsem disciplinam véde že marsikatero dobro moč, na univerzah so Slovenci znani kot dobre glave, ki vkljub temu, da jim nemščina ni materinsčina, dobro svojo ulogo dopolnijo, ako kojega prevelika reva, ali lahkomišelnost ne odbaciva od knjig. — Ali nas ni sram, ako vidimo, da se v javnem zastopu tako malo slovenski talent pokaževa!

To vse previdimo vsi in vsi brez razločka, uradniki tako dobro, ko mi drugi, meščani in kmetje te misli v gostilnah ali drugod v privatnih pogovorih in se drastično izražamo. Ne more tako naprej iti, tega mnenja smo vsi. Ali kako zamore drugače postati, ako nepotizmu v krogih naših poslancev ne pristrijemo niti življenja. — Kak poslanec dolgo živi. Hočemo njegove smrti čakati, da se odločimo za družega in ako ga smrt vzame, mislimo, da bo boljše? No za las boljši ne bo prišel na listo kandidatov; drugi ostali poslanci, in pri nas gospod Klun, hočejo odločevati, kdo se bo kandidiral!

Vi, gospodje uradniki, ste del ljudstva. Vaš prelep poklic je, družemu ljudstvu koristiti. Pa ne samo tam v uradni mu imate koristiti, koristiti mu imate tudi tam, kjer ono pota javnega prava hodi. Rojaci ste, ali potem tako ali tako politično mislite. Koristi družega ljudstva so vaše in vaših otrok koristi, reva ljudstva tudi vas ali vaše otroke zadeva. O vas se ne more reči, da nimate domovine. «Warm sei die Brust, bis sich an sie das Leichenlacken legt!» Vi, gospodje uradniki, poznate Dolenjsko, poznate ljubo, potrpežljivo, mirno ljudstvo Dolenjske. Kdo mu bo sovražen! Vi gospodje veste, kako isto ubogo domuje po njegovih bajtah, vi dobro veste, kako dostokrat veliko naših ljudij uročnine 17¼ kr. plačati ne more, vi ga vidite po zimi, kako uborno je oblečeno, vi mu dostokrat pogledate v skledo, kjer se v mesecih marcij, april, maj dostokrat neoljena salata, ali nesoljen ali nezabeljen sok nahaja. Vi sami čutite, kako drago je vse, kar kupite pri dolenjskem trgovcu, ker morate zraven tudi drago vožnjo plačati; veste tudi, kako nemarno so drage vožnje do železnice. Vam dá plačo država, ako je dobra ali slaba letina, vi jo doboste. Ne tako meščanu, kmetu. Prijatelji ste temu ljudstvu, rojaci ste mu kot krajani, ali rodeči se na slovenskih tleh. — Je nekaj, kar je večjega pomena, kakor osebne sim- in antipatije, ali mišljenje o tem, ako se slovenski narod tako ali tako zveliča, v soli ali v uradu, in to je velika reva ljudstva, kojemu nemile razmere prošlosti niso pustile priti do večje omike in kojega so iste odrezale od velicah gmotnih pripomočkov zdajšnjega družega kultiviranega sveta. Kdo bode obupal na tem, da se tudi Dolenjskej posreči, priti do boljse gmotnih razmer. Ali pa mu bodo te boljše razmere, oziroma pripomočke k istim ljudje priborili, katere vsi poznamo kot duševno indiferentne ljudi! Roko na srce, gospodje, ali se zamore drugi kandidat za dež. zbor, Margheri, le količkaj meriti gledé duševnih sil s Šukljetom! Vi, ki oba poznate, se smejeti. — No in kaj vas nekateri moti, da slovenskemu meščanstvu ne pomagate vreči tega grofa, kojega je le Šukljetova kandidatura spravila mej govorico ljudij?

Deželnemu predsedniku g. Winklerju hočete nekateri dati s tem, da Šukljeta ne volite, nezaupnico, nekateri osebno sovražite Šukljeta, nekateri ste strogi ljudje, ki na to, kar g. Klun odloči, prišete, ki se tega, kar je naš «areopag», «sit venia

verbo» — centralni volilni odbor, zaključil, trdo držite, jeden ali drugi tudi ne odjenja od tega, kar je jedenkrat za dobro spoznal in če se tako jasno vidi, da ubogej Dolenjskej to po njem za dobro spoznato nič pomagalo ne bo, nekateri ste nemško misleči možje, ki vam je Šuklje prehudo narodno nanošen človek, ki hočete, da se narod slovenski tako zveličava, kakor to nemštvu v deželi, oziroma nemštvu zvnaj domovine naše gódi. Kako majhni so pač vsi ti razlogi proti velikosti reve Dolenjske! — Dajte si jo dobro predočiti! Ako ste to storili, potem morate vsi brez izjeme dejansko pokazati, kar ste lansko in prejšnja leta mej nami meščani o pasivnosti o nezmožnosti naših poslancev govorili.

Večina vas gospodov uradnikov ne ostane na Dolenjskem, iz brezželeznice Dolenjskega si večina proč želi. Po vas in nas pridejo naši in nemara tudi vaši otroci. Vsem bo dobro delo, ako na Dolenjskem najdejo druge, boljše, civilizaciji naše dóbe primerne razmere. — In bodite političnega izpovedanja, katerega hočete, čast Kranjake vam je vendar mari vsem! — Ali pa se ta čast množi, ali sploh vzdržava, ako se od Tomana, Razlaga časov naprej drugi svet ni pohvalno, a tudi ne karalno na naše zastopstvo oziral. Rojaci ste ljube, lepe slovenske domovine, ako potem politično nemški, ali tako zvano narodno mislite; — vas vseh ne zadeva nemilo, ako se kdo pohvalno (in ojster odgovor od priznane talentiranega nasprotnika je tudi pohvala) o naših rojaci izraža, vas vse pa mora kot rojake za boleti, ako kak državni poslanec družega naroda o katerem naših govori: «Ja ist der Reichsraths-abgeordneter; schau, schau, habe nicht die Ehre, den Herrn zu kennen!»

Reguliranje spodnje Krke in gospod grof Margheri.

Z vsemi nadlogami tepena je siromašna Dolenjska. Če nam pomladanska slana ne konča letine in če mislimo, da bomo enkrat kaj prida pridelali, glej, usiplje se gosta toča na naša polja in gorice, in uničene so naše nade! S sosednega Hrvaškega nas pogostoma obišče neljub gost, živinska kuga, in še ni dolgo tega, da smo morali leto dnij stražiti mejo, kakor so jo nekaj stražil; očetje naši v vojskah z ljutimi Turki. Pa recimo da nam Božja previdnost enkrat prizanese, da nas ne tepe nobena teh šib, veselje naše vendar ne sme biti neskaljeno, in če družega ni, prepljuje vsaj naša zavratna Krka svoje obrežji po vsakem deževju in s tiho jezo gleda dolenjski posestnik, kako mu povodenj mrvo odnese in travo oblati, njivo konča ter gozd in travnik spremeni — v močvirje!

Ni čuda tedaj, da prebivalci ob dolenji Krki, od Bele Cerkve doli do Krške Vasi vedno zahtevajo, naj se Krka regulira. Saj ne treba popolne uravnave, dragega hidrotehničnega umotvora, kateri bi stal več milijonov goldinarjev, — ne, zadovoljni smo, če se prerežejo nekatere serpentine in če se odpravi nekoliko jezov, zabranujočih hitrejši odtok vode. Zlasti v kostanjeviškem mestu, kjer imamo male Benetke ob času povodenj, ne čuješ nujnejši želje, nego da se škodljiva Krka kmalu v red dene. Naravno, da terjamo od svojega poslanca prav odločno, naj v tem oziru rok križem ne drži, temveč vrta naj in vrta, dokler prodere z nasvetom v uravnavi spodnje Krke. Pravo je tedaj pogodil naš deželni poslanec gospod profesor Šuklje, kateri je te dni v deželnem zboru sprožil to vprašanje, ter o njem samostalem predlog stavil. Ne znamo sicer v koliko se bodo uresničile njegove namere, nekaj družega pa vemo in na to hočemo spominjati naše dolenjske rojake, na postopanje namreč grofa Margherija v isti zadevi.

Kajti profesor Šuklje ni prvi poslanec, kateri je v kranjskem deželnem zboru svoj glas vzdignil za reguliranje Krke. Pred najstimi leti uže, v seji z dné 30. septembra 1874, se je doktor Razlag potezal za to stvar. Zahteval je, naj se deželni inženir odpošlje v kostanjeviški okraj, pregledat inundacijsko ozemlje ter poizvedavat o potrebnih naredbah. Predlog Razlagov se je izročil tedanjemu gospodarskemu odseku, in — utegne kdo soditi — tam ga je baje prav toplo zagovarjal

visokorodni otopski grof, kateri je posedal baš v tem odseku? A kaj še! Pač je bil ravno grof Margheri za poročevalca izvoljen o tem predmetu, toda uže nasvet, kojega je on tavsil v odsekovem imenu, bila je mrzla «douche» za slehernega, ki se je praktičnih posledic nadejal od Razlagovega nasveta. Inženirja odposlati v Kostanjevico?! Kaj se! Posvetavanj je trebalo, grofu Margheriju poročil od raznih društev in podružnic, izjav od občin in posameznih strokovnjakov in izvedencev, le da se bo konstatiralo, ali je uravnava Krke koristna poljedelstvu in ugodna prebivalcem ali ne. Z vsemi prsti se je dalo potipati, da odsekov nasvet, zastopan po grofu Margheriju le na to meri, da se preprečijo Razlagove namere. In kako je visokorodni grof, kateri zopet svojo izvrstno moč ponuja Dolenjcem, utemeljil svoj in odsekov predlog? Čujte in strmite, Kostanjevčani in vi drugi, ki zdihujete pod pogubnimi posledicami neprestanih povodenj! V stenografičnem poročilu z leta 1874, pag. 192, nahaja se sledeči sad grofovske domorodne zgovornosti: «Perijodično ponavljajoče se povodnji reke Krke so jedino sredstvo, da se ohranijo nizko ležeči travniki v oni rodovitnosti, v kateri so sedaj. Odstranite povodnji ob Krki, in polje okolo postalo bode tako kakor ono pri Krškem, kjer je zemlja čisto neplodna in kamenita.» Tako je grof Margheri «zagovarjal» želje kostanjeviškega okraja, tako je priporočal uravnovo naše Krke!

Pa ne, dovelj tega! Ne vem, kedo je zakrivil to čudno izvolitev, ali med strokovnjaki, ki so imeli poročati deželnemu odboru, bil je tudi visokorodni grof iz Otočic. Poročila so dohajala od vseh vprašanih korporacij in posameznikov, vsak je povedal svoje mnenje bolj ali menj razborito, le — iz otoške graščine so zamán pričakovali glasú. Deželni odbor je reklamoval in opominjal, toda zastoj! Dve dolgi leti čakali se na pojav grofovske izvedenosti in prosvetljivosti; ker jih le ni bilo, ker niti odgovora prejeli niso od sedanjega Klunovega kandidata, zabeležila se je ta med deželnimi poslanci, hvala Bogu, še redka nebrižnost v letnem poročilu za l. 1876, kjer se na strani 132 od besede do besede bere sledeče: «S tem je sklenjeno število poročil . . . ako se namreč ne jemlje ozir na to, da se je bil tudi g. grof Margheri, graščak na Otočicu, poprosil za svoje mnenje, da pa on vkljub poznejšemu opominu doslej še ni nič odgovoril.»

Tako se je bilo godilo «anno Domini 1876!» Toliko se je za Vaše koristi, volilci dolenjski in zlasti Vi, meščani kostanjeviški, potezal mož, kateri se sedaj vsiljuje in ponuja za Vašega kandidata. To ni nobeno obrekovanje, nobeno pretirovanje, črno na belem stoji, vse tiskano in shranjeno v stenografičnih zapisnikih kranjskega deželnega zbora. Pač ne bomo tako kratkovidni, da bi svojim zastopnikom v parlamentu izvolili poslanca, kateri je naše težnje o svojem času tako izvrstno bil «zastopal». Če sedaj še kedo izmed nas ne zna, ali se je nam Dolenjcem v naši revii kaj pomoči nadejati od grofa Margherija parlamentarnega delovanja, potem ga moremo le milovati radi njegove duševne slepote. Okus njegov mora biti popolnoma spriden; morda bode, zaničevajoč rujnega Dolenjca, sladko kaplico hlastno srkal po koritu napolnjenem z ono blatno-vmazano nepitno vođo, s kojo Krka o povodnjah preradodarno pogosti mesto kostanjeviško.

Lector attentus.

„Slovan“ o gospodu grofu Margheriju.

Znano je, s kakim navdušenjem in svetim ognjem so se pred nekoliko meseci pristaši tako zvane radikalne stranke — ali kakor se rajši sama imenuje — pristaši odločnejše narodne stranke delali za «visokorodnega s gopoda grofa», ki je tem ljudem kar čez noč postal ideal slovenskega aristokrata, uzor politične odločnosti jeklen značaj, prepoln vseh moških, političnih in viteških svojstev. Isti «Slovan» je g. grofa Margherija in njegovo viteštvo slavil in zvezde koval v ditirambičnih člankih. A zdi se nam, da je zdaj prišlo spoznanje tudi tem ljudem, ki so že pri zadnji volitvi, kakor jeden mož, skupno in po bratovsko združeni z

Nemci in nemškimi «Schulvereinovci» volili grofa Margherija. Res, lep pogled, — ein Schauspiel für Götter! — Kako so narodno-odločni Slovenci podajali roko Nemcem, da bi podrli našega ter v državni zbor poslali svojega kandidata, ki je svojo narodno odločnost pokazal o tem, da se je zapisal «Schulvereinovcem» ter jim obljubil delati na to, da se gimnazije in šole naše nikoli ne poslovenijo!

Zdaj je prišlo spoznanje tudi tem ljudem, kakor nam jasno priča članek «O dolenjski volitvi» v zadnji številki «Slovana». Pisatelju tega članka je sicer v prvi vrsti vodila peró tista lastnost, ki jo Nemeč imenuje «Göttliche Grobheit» — a vendar mu moramo priznavati, da je dobro naslikal «visokorodnega gospoda grofa» in njegov politični značaj.

Grob je res gospod pisatelj, ki je pisal ta članek! Slovenci smo sicer navajeni člankov, pisanih z loparjem, a ne s peresom, — toda kaj takega, kakor je spraval na dan v tem članku «Slovan» niti pri nas, v tem oziru razvajenih Slovenceh, ni brati mnogokrat po naših listih. Tu se reže vsakemu svoj obrok grobosti. Gosp. Klun, g. Svetec, gg. državni in deželni poslanci, g. prof. Šuklje in g. grof Margheri — vsak dobi svojo. Kar «Slovan» piše o g. prof. Šukljetu, o tem smo deloma že anticipando govorili v zadnji številki, ko smo pojasnovali razmerje našega gospoda kandidata proti vladi, nekoliko hočemo pa še govoriti v prihodnje. Tudi v to, kar očita državnim poslancem našim, ne bomo se spuščali, niti ne razmotrivali «politične nezmožnosti in politične nezrelosti», katero «Slovanov» člankar očita gosp. kanoniku Klunu. Pač pa radi konstatujemo, kaj piše «Slovan» o g. grofu Margheriju, ker se nam zdi, da je precej dobro pogodil sliko, katero nam je tukaj podal.

«Slovan» piše po priliki takó:

«Izvrševalni narodni volilni odbor, ali kako je že naslov ti mumiji (!), ki še vedno vodi politične volitve po Kranjskem, hoče zopet kandidovati grofa Margherija! To skrivnost nam je razkril ravnokar gospoda Kluna organ; tedaj ni dvojbe, da bode izvrševalni odbor zopet dvignil na ščit grofa z Otočca!»

Nesrečnejšega kandidata si ne moremo misliti! Od zadnje volitve je preteklo toliko časa, da so prijatelji profesorja Šukljeta imeli lepo priliko, naslikati nam grofa Margherija v «negližeji», in radi priznajemo, da grof Margheri ni kandidat, za katerega bi se moglo vneti slovensko srce. Pri tem se vé stojimo na stališču, da je slovensko srce tudi slovansko srce, kar se pri nas posebno v politiki tako rado pozablja. O tem nima pojma niti profesor Šuklje (!?!), še mnogo manj pa grof Margheri, o katerem je zdaj izkazano, da je pri zadnji volitvi napravil z Nemci pogodbo, prav jasno in na vse strani vezljivo pogodbo, s katero je pripoznal politične pravice Nemcev v Kranjski, ter jim obečal nebesa in večno vzveličanje, če zleze z njihovo pomočjo na stol v državni zbornici!»

Prava sreča je torej (vendar! Pis.), da je profesor Šuklje pri zadnjem boji dobil nekaj fabrikovanih (!?) glasov več, nego grof Margheri! Moj Bog, to bi bila grozovita blamaža, da je ta grof lepega jutra v državni zbornici glasoval za to ali ono, kar bi bilo ravno v nasprotju z onimi slovesnimi obeti, katere je dajal novomeskim Nemcem, in da so potem ti Nemci zvelikli na dan tista pisma, v katerih so dobili omenjeni obeti stalen svoj izraz. Bolj smešne in usmiljena vredne osebe bi potem v visoki zbornici ne bi bilo od grofa Margherija, ki je bil ob enem kandidat Nemcev in Slovencev. (Dostavljam: Baš tistih Slovencev, ki so zbrani pod «Slovanovo» zastavo! Pis.)

Naša načela — piše dalje «Slovan» — v tem oziru so znana, kdor je Slovenec in Slovan, sme v politiki počenjati to ali ono. Nikdar pa ne sme paktovati z Nemci, s katerimi ne poznamo prijaznosti, s katerimi se nam je toliko časa bojevati, dokler ne izginejo ne samo kot faktor, nego tudi kot pojem iz našega političnega življenja. (Predrznemo se, omenjati, da možje, kakor dr. Rieger, Clam-Martinič, Zeithammer, ki tudi menda niso politični slepci, o ti stvari nekoliko drugače mislijo, nego li državnik «Slovanov». Pis.)

Zatorej bi bil grof Margheri po našem mnenju kandidat, za katerega bi se ne moglo slovensko srce vneti in tudi ne smelo vneti. Če si bode tedaj naš slavni izvrševalni odbor v svoji ginljivi

onemoglosti zopet izbral grofa Margherija, pomnožil bode s tem dolgo vrsto svojih pregreh z novim in lahko rečeno smrtnim grehom, kateremu ni odpuščenja.»

Tako «Slovan».

Njegov fulminantni članek, katerega je naperil zoper gospoda grofa Margherija, podajemo tukaj v premissljevanje in razmotrivanje tistim gospodom dolenskim volilcem, ki so zadnjič glasovali za gospoda grofa, ker se jim je zdel v narodnem oziru odločnejši nego gospod profesor Šuklje. Prosimo jih, naj preberó dobro zgoraj navedene besede in potem vprašajo svoje pošteno slovensko srce, jim je li možno dné 12. t. m. dati svoj glas «visokorodnemu gospodu grofu», katerega nam je «Slovan» naslikal v pravi in istiniti sliki!

Kako Čehi sodijo o našem kandidatu g. profesorju Šukljetu.

To smo opisali deloma že v predzadnji številki, ko smo navedli, s kako pohvalo so češki listi, na pr. «Národní Listy», «Pokrok» in celó «Politik» omenjali govor, ki ga je govoril g. prof. Šuklje v adresni debati. Ne spominjamo se, da bi bil kedaj kakšen govor g. kanonika Kluna ali g. dr. Poklukarja pri Čehih vzbudil sploh kako pozornost ali zanimanje, dasi precej pridno beremo češka glasila. Govori g. poslanca dr. Poklukarja se sploh odlikujejo s tem, da jih nikoli ni slišati; govori g. kanonika Kluna imajo pa nasprotno to svojstvo, da se kakor morska kača vijó po steno-grafičnem zapisniku. Bralec se nikoli ne more do konca premotati. Časih imajo g. Klunovi govori v sebi tudi neko neprostovoljno komično stran, kakor se gotovo še vsi spominjamo tistega klasičnega izreka Klunovega, kako mi Slovenci «z navdušenjem plačujemo davke»; ali pa tistega govora, v katerem je g. Klun utemeljeval, da je slovenski jezik gotovo sposoben za višje šole, saj imamo Slovenci že celó logiko in psihologijo spisano — v rokopisu.

Naravno je po vsem tem, da Čehom nikakor ne imponira niti Poklukarjeva, niti Klunova zgovornost. Naravno je pa tudi, da so bili Čehi v državnem zboru veseli, ko so opazili, da smo Slovenci s prof. Šukljatom poslali v državni zbor dobrega govornika. Zatorej so ga takoj veseli pozdravili v svoji sredi, ne brigajoči se za tiste politične slovenske krte, ki so rili in vzdigovali tla pod nogami g. prof. Šukljeta.

Ravno tako simpatično so pa češki listi pozdravljali prof. Šukljeta, ko je odložil svoj mandat ter izražali gorko željo, da bi bil g. prof. Šuklje z nova izvoljen proti Margheriju ter s tem mir povrnjen v slovensko delegacijo v državnem zboru. Tako na pr. prinašajo «Národní Listy» št. 305, daljši članek o g. Šukljetu in njegovi volitvi. Margheri — pravijo «Národní Listy» — nima druge politične čednosti in zasluge, kakor to, da je bil zadnjih šest let član državno-zborske desnice. Odkar se je pa Margheri prodal Nemcem ter praktikoval z njimi zaradi slovenskega šolstva, ne more ga voliti nobeden Slovenec, ne liberalen, ne klerikalen.

Zdaj morejo umolkniti vsi osební razpori, kajti jedro slovenskega vprašanja so baš šole in kdor hoče te izdati Nemcem, ni vreden slovenskega mandata. Ako se Šukljetu očita, da je vladen, naj se pomisli, da so vsi slovenski poslanci s Klunom vred vladni. Šuklje je baš v državnem zboru stopil v ozko zvezo z drugimi slovenskimi poslanci, častno zagovarjal pravice svojega naroda ter se v adresni debati pokazal tako zgovornega in spretnega poslanca, da bi desnica pri nedostatku izdatnih parlamentarnih sil nerada videla, ako bi mogla Šukljeta izgubiti. «Poslanec — pravi mladočeski organ — kateri v državnem zboru molčé, takih poslancev ima desnica dosti, potreba ji je zgovornik, ročnih parlamentarcev — in tak je Šuklje.» Zatorej se nádejajo «Národní Listy», da bode vsak zavedni Slovenec svoj glas dal prof. Šukljetu.

Tudi Riegerjev organ «Pokrok» je dné 27. novembra o Šukljetu prinesel daljši članek, v katerem pravi med drugim: «Svojo nadarjenost, svojo resno voljo, svojo veliko omiko in široki svoj razgled pokazal je prof. Šuklje v adresni debati.» Potem izraža upanje, da bode z nova izvoljen,

da se povrne jedinstvo med Slovence ter končava: «Vsak naših mora želeti, da bi se število slovenskih poslancev razmnožilo s tako pridnim delavcem in tako odličnim možem, kakeršen je kandidat dolensko-kranjskih mest in trgov.»

Kaj poreče o tem g. Klun?

Dopisi.

Iz Ribnice. «Resni Glasovi» objavili so v drugej in tretjej številki, da je grof Margheri z Nemci paktiral ter jim koncesije gledé gimnazij na Slovenskem obljubil. Nijsmo slišali, da bi grof Margheri «Resne Glasove» zaradi razžaljenja časti tožil, kar bi vsakako storil, storiti moral, ako to res ne bilo. (Opazka uredništva: Margheri bi bil prav rad tožil, ali nemarno bi bil pravdo zgubil in zaradi tega se je baje skríl v «visokorodno» nobel-molčanje. Vě, da imamo trde dokaze za naše trditve v predalu.)

«Slov. Narodu» je Margherijev leibzurnalist profesor Nachtigall objavil, da je njegov šef res z Nemci paktiral in tudi nekaj podpisanega programa razkril. Jaz, ki to pišem, sem pri volitvi junija meseca Margherija volil. Zdaj sem se prepričal, da je res, da je Margheri z Nemci gledé naših gimnazij barantal. In ta mož se zopet za kandidata usiljuje! To je vendar nezaslišano početje od tega grofa. Na zadnje misli ta aristokrat, da sme kak grof meščanstvu nasproti že kaj takega storiti, kar je storil ter da si more dolensko meščanstvo prste oblizati, ako hoče kak grof njegov poslanec biti! — Počasi, «visokorodno» grofovstvo, nijsmo ravno zasedeni na grofe in visokorodna je naša krv ravno tako ko vaša, kemik, anatom ne najde razlike v naših telesih. Šuklje je v najhujšej stiski Nemcem rekel, da ne baranta gledé točk narodnega programa.

Je velikanski razloček mej vama, gospod grof! — Svetovati bi vam bilo, da se malo sramujete. Kmečki ali meščanski človek bi se na vašem mestu sramoval po paktiranju z Nemci še mej slovenske volilce priti, kaj se li, se jim za kandidata usiljevati.

Gospod Klun s takimi kandidati nas ne boste za nos vodili. Kakor smo prijatelji v privatnem življenju, v takem položaju gre za to, ako smo dolenski slovenski volilci dobri za to, da se nas za norca imeti sme, ali ne!

Iz Višnje Gore. Bomo zopet volili za državni zbor! Dobro, ako Margheri že junija meseca nij sprevidel, da dolensko slovensko meščanstvo zanj ne mara več, potem mu moramo to 12. decembra glavno povedati, mož je malo ali dosti gluha, nij slišal, kaj se mu je 2. in 5. junija povedalo. Nek znanec iz Novega Mesta mi je pravil, da je gospod Margheri bil močno jezen, ko je oklic gospoda dr. Wurzbacha na volilce gledé na volitev 2. junija t. l. bral, v katerem oklicu je gospod dr. Wurzbach nam Višnjegorčanom obljubil, da bo, ako bo izvoljen, v državnem zboru na to delal, da se sodnija in davkarija iz Zatičine v Višnjo Goro premesti. «To idejo sem jaz že zdavnej imel», je rekel oblastno, hoteč s tem reči, da je nečimerno, ako kaj takega manjši plemič, dr. plemeniti Wurzbach pred njim izgovori!

Pa glejte no, že zdavna je baje to misel Margheri imel, šest let je sedel v državnem zboru, preobložem ni bil z delom, ker dostikrat je šel mej državnozbornim zasedanjem domu na Otočje pogledat in celih šest let nij le ideje izrazil, še manj pa kaj za uresničenje iste storil!

To bi pa vendar bila velika pozabljivost, če nij to misel še le iz Wurzbachovega programa posnel, kar je narbrže. Pa pozabljiv je grof Margheri vsakako, ker pred slednjimi volitvami junija meseca je tudi pozabil, da ga je slovenska stranka za kandidata postavila ter je z vodjo novomeskih in kočevskih Nemcev, necim profesorjem Stangerjem, za nekaj zgihlal, kar bi tak človek, ki na svoje grofovstvo toliko da, ne bi storiti smel. Pozabljiva, močno pozabljiva je ta otoška visokorodnost.

Mi Slovenci smo maloštevilni in Dolenjcev je še manj, lahko bi se zgodilo, da bi nas pozabljiva otoška «visokorodnost», če bi še šest let na Dunaji v državnem zboru sedela, celo pozabila. — V slednjih šestih letih nijsmo nič rožljanja gro-

fovske sablje slišali, ta grof je zdaj za šest let starejši, z večjimi leti se pozabljivost množi. Bomo profesorja Šukljeta volili, ta je mlad in dobro slisi, vidi, spomin pa ima za deset pozabljivih grofov in učil se je mnogo, mnogo več ko Albin grof Margheri.

Iz Krškega. Znano je, da je Margheri pri volitvah junija meseca v našem mestu precej glasov dobil. V našem mestu se je tedaj izdala parola, da se mora centralnemu volilnemu odboru ubogati. Izvedeli smo po volitvi, da je Margheri pred slednjo volitvijo z Nemci paktiral. To paktiranje sam «Slov. Narod» ni mogel zatajiti in koncesijo, ki jo je Margheri v stiski za mandat Nemcem, na škodo narodnih koristi dal. Slavni centralni volilni odbor se je tedaj v izbiri kandidata močno zmotil, on tedaj ni sposoben, kandidate izbirati.

Na slovenskem Kranjskem še nismo tako revni, da bi morali za mestne volilne okraje take ljudi kandidirati, ki obema strankama koncesije dajejo. Pri nas je treba tem strožji na to gledati, da se odločni narodnjaki kandidirajo, ker nas drugače nemštvo ob družih sistemih tem lože vrže. Meščanstvo se naj disciplinira v boju za narodne težnje, ki so nasprotno onim našim Nemcem in tako nasprotno, da dokler so iste take, sporazumljenja nij. Mi hočemo naše ljudstvo kot slovensko ohraniti, naši težjejo po tem, ga potujčiti in Nemcem zvonaj domovine uzmožiti naselitev v naše domovini. Le poglejmo na slovensko Štajersko, tam te težnje Nemci pri vsakej priliki izvajajo.

Velik nesmisel je tedaj, da bi narodni volilci v zvezi z Nemci se proti strogo narodnemu kandidatu Šukljetu za kandidata bili, katerega kandidata se Nemci prav gorko veselijo. Ima po njih «gebundene Marschroute». Nemci v Kočevji ter v Rudolfovem (drugod se pri zadnji volitvi niso pokazali Nemci na volišči) delajo z velikim naporom na to, da kandidat Margheri zmaga; oni Margherija kot njihovega človeka mislijo, ali vsaj kot takega, ki se jim bo za njihovo podporo pri volitvah hvaležnega skazal. Oni so uvideli, da ta grof tudi kak program Nemcev podpiše, ako se mu predloži.

Centralni volilni odbor, oziroma kanonik Klun, ki ta odbor komandira, je zopet Margherija kandidiral. To je vendar preveč! Ako že centralni volilni odbor pred prvo volitvijo ni videl, s kakim človekom ima opraviti, zdaj bi to vendar uvideti moral, zdaj že slepec videti mora, kako stvari stojejo.

Takemu centralnemu volilnemu odboru tedaj nikakor slediti ne moremo. Za nemškega kandidata se ne bomo trudili.

Iz Ljubljane. (Nekaj izzá kolis.) Ko je Šuklje mandat državnega poslanca odložil, osupnilo je to v krogih naših politikov one, ki so z vso gotovostjo na to računili, da se Šukljatova izvolitev ne verificira. Upali so, da se bo brez nove volitve kar Margheri v zbornico poklical. Ko je tudi ta up splaval po vodi, začeli so Šukljatovi najhujši nasprotniki v Ljubljani misliti na to, ako se Margheri še jenkrat temu nevarnemu kandidatu dolenskih mest, Šukljetu, protikandidira, ali ne. Spoznalo se je, da je Margheri pred zadnjo volitvo v hudeji dirki po mandatu z novomeskim profesorjem g. Stangerjem, vodjo novomeskih in kočevskih Nemcev, paktiral ter mu proti temu, da Nemci zanj glasujejo, predloženi mu program podpisal. — Margherija zopet kandidirati, se je možem v Ljubljani zaradi tega prav sitno zdelo, ker narodni volilci bi vendar kandidata zaslužili in hoteli, ki je siguren narodnjak, ali vsaj človek, ki se programa drži, katerega je jednej dijametralno nasprotnih strank in istej podpisal, ki je zanj krvavi pot potila, zanj največ storila. Vzelo se je tudi v premislek, da so nekateri narodni volilci pri prvej volitvi le zaradi tega Margherija volili, ker se je proti Šukljetu s tem hujskalo, da bo narod izdal, ali ker so ga osebno sovražili, ki vsi pa so mislili, da proti glavnemu principu ne gresijo, ker Margheri se je proglasal kot narodnega kandidata, kandidata slovenskega centralnega volilnega odbora, tedaj le izbirati mej dvema narodnima kandidatom. — Po paktiranju Margherija z navedenim profesorjem Stangerjem je stvar druga in voliti je 12. decembra mej narodnim Šukljatom in

kandidatom, ki je meseca junija 1885 na tihem z Nemci paktiral, istim koncesije na škodo narodo, par mesecev prej pa strogo nasprotni stranki obljubil, da se bo držal slovenskega programa.

Temu vsemu nasproti se je argumentiralo, da se s tem, ako se Margheri ne kandidira od slovenske, Šukljetu nasprotne strani, lapidarno pové, da je centralni volilni odbor ob prvi volitvi meseca junija t. l. dolenjskim meščanskim volilcem nepravega kandidata postavil. — To se je za nevarno spoznalo.

Zaradi tega zaključilo se je, akoravno z grenkimi obrazi Margherija, ki je g. kanonika Kluna moledoval za kandidaturu za volitev 12. decembra, zopet kandidirati.

Govorilo se je po Ljubljani močno o kandidaturi g. Murnika, iz navedenih razlogov pa ista opustila. — Gosp. kanonik Klun je v «Slovencu» od 18. novembra t. l. objavil, da se je visokorodni gospod Margheri zopet ponižal, vas Dolenjce v državnem zboru zastopati hoteti.

To vse se je zgodilo pred časom, ko so deželni poslanci prišli v Ljubljano. Ko so ti vsi prišli, je Klun določil, s klubom slovenskih deželnih poslancev malo zarogoviliti proti Šukljetu. Klun je določil, da se mora Šuklje iz kluba narodnih poslancev izobčiti, ker je bil tako drzen, da nij ubogal Kluna pri zadnjih volitvah,

Slovenskih deželnih poslancev klub imel je seje, dve viharji seji, kakor «Slovenec» poroča, rožljali so Klun, Poklukar in Murnik proti Šukljetu, ali ven iz kluba ga niso mogli spraviti, večina poslancev se je oglasila proti triumviratu: Klun, Poklukar, Murnik. S tem, da bi se bil Šuklje iz tega kluba izobčil, so vkanjevali navedeni možje, Šukljetu vse glasove mej dolenjskimi volilci vzeti,

Ko bi Klun Šukljeta bil izobčil in videl, da ima mej deželnimi poslanci večino za-se, bi kandidaturu Margherija oficijalno proglasil. Zdaj se ne vé se, kaj se bo storilo.

Pri tej seji naglaševalo se je od strani nekaterih poslancev, da eksekutivni komité ni imel pravice, Dolenjcem kandidata postaviti. V jednih teh sej je Janko Kersnik omenjal Klunovo pismo, v kojem je g. Klun pisal volilcem: «Varujte se tega zakritega Svetca».

V teh sejah so se Klunovci strašno srdito proti vašemu listu izražali, pravili so, da vanj samo Šukljetu prijatelji pišejo.

(Opazke uredništva.)

Kako pa pride, da je Klunov organ «Slovenec» v štev. od 17. ali 18. novembra t. l., torej pred zborovanjem kluba deželnih poslancev naznanil, da se bo za prihodnjo volitev 12. decembra Margheri kandidiral? To se da jedino le potem razsoditi, da je kanonik Klun tako sigurno, na druge ude kluba deželnih poslancev računil, ko na Poklukarja in Murnika, ter v svojej vsegamočnosti celo ni sanjal, da bi mu kdo oponiral. Glejte Dolenjci, tako so se kandidati delali v Ljubljani. Gosp. Klun je odločil, da se mora ta ali ta kandidirati in drugi so prikimali, tudi Luka Svetec, pred katerim je sam g. kanonik Klun za hrbtom njegovim ljudi svaril, kojega pa je figurirati pustil kot predsednika centralnega volilnega odbora. — Zdaj se je opozicija zdramila. Veseli nas ta opozicija tem bolj, ker vidimo, da se začinja spoznavati, da ne gre, da bi Klun vse komandiral. Poklukarja in Murnika naj le komandira, proti temu nobeden človek ničesar oporekati nema. Sicer vprašamo v vsej resnobi: kako ulogo pa igramo mi volilci pri vsem tem? Gospoda volilci imamo izbirati in volilci kandidate postavljati in le volilci sami. Volitev junija meseca vas je vendar naučila, da je večina dolenjskih volilcev sploh in velikanska večina slovenskih ljudi za Šukljeta. Kaj je treba še dosti po kandidatu stikati? In mar mislite, da klub deželnih poslancev in makari ves deželni zbor več pravice ima, nam volilcem kovega kandidata usiljevati, ko vaš eksekutivni odbor z Luko Svetcem na čelu? Deželni poslanci, imajo od ljudstva mandat, isto v deželnem zboru zastopati, ne več, ne manj. Mandate za državni zbor oddajati ima pravico le ljudstvo samo.

Gosp. Luka Svetec, kaj pa vi porečete na to, kar je g. Klun o vas pisal? — Ali vas mora g. Klun trdo v žepu imeti, da ne vidite, da boste

vi, Vošnjak in kar vas je takozvanih starejših politikov, kmalo stran vrgel, ko on krmilo v roke dobi! «Varujte se Vošnjaka,» glasilo se bo potem tudi in tako veselo naprej. V tem so priprosti dolenjski meščani dosti pametnejši.

Zdavno so vže uvideli, kam vozarijo gospod kanonik Klun et cons. Gosp. Klun in njegov štab se neki močno jezi nad vašim listom. Nas veseli. Mi, ki pišemo za ta list, nemamo sebičnih namenov, v srcu, imamo koristi slovenstva in posebno revo Dolenjske pred očmi, nam gre za stvar, ne za osebe. Prijatelji smo Šukljetu tako dolgo, dokler bo svojo dolžnost storil, kakor hitro te ne stori, poprimejo za pero in ga pomagamo vreči. Potrebna straža smo Dolenjske do istega časa, dokler se ne bo dolenjska železnica delati začela, in kolikor toliko pomočniki pri pridobitvi modernih pripomočkov boljšega življenja na Dolenjskem. Nobeden teh ne misli na kak mandat, ali na to, biti kak vodja, ali vsi hočemo Dolenjsko spraviti v boljše razmere in k temu vodi najprej vodilo: pomagaj si sam in pomaga ti Bog. Pred vsem pa je treba, da se nas narodovih poslancev spomni na vaše dolžnosti. Ker za Dolenjsko nič storili niste, zaslužili ste šibo. Mar mislite, da vas bomo še za vaše pasivno delo gledé Dolenjske božali. Poslanci ste pooblaščenci volilcev, ljudstva, ljudstvo pa vas je pooblastilo za delo. — Mi dolenjski žurnalisti izražamo le misli dolenjskih volilcev. Če vam te niso po volji, potem delajte, storite kaj za nas, pridobite nam železnico in hvalili vas bomo, za častne ude naših občin napravljali ter v vašo čast banketirali. Ko prvi vlak čez to ljubo nam Dolenjsko drdra, izide poseben list: «Veseli Glasovi», tiskan z rudečo barvo in znanjal bode veliko več hvale onim možem, ki so kaj storili v pridobitev železnice, kakor zdaj graje o poslancih, ki so slednjih šest let sedeli na Dunaji.

Narodno-gospodarstvene stvari.

Vinarska šola za Dolenjsko.

Kdor razmere našega kmetijstva na Dolenjskem bolj natančno pozna, se ne bode čudil, da so Dolenjci, oni Dolenjci, katerim se je vedno malomarnost in nebriznost očitala, glasni postali in z nenavadno eneržijo začeli potegovati se za kmetijsko, oziroma vinarsko šolo.

Odveč bi bilo še enkrat razloge navajati, zakaj je treba tako šolo v središču Dolenjske ustanoviti. Nje naloga je dvojna, prvič našo domačo mladino, ki se bode s kmetijstvom pečala, izobraziti v vseh strokah za kmetovalca potrebnih ved, in drugič z vzglednim gospodarstvom in kmetovanjem pravo pot kazati onim, ki niso imeli niti zadostnega pouka, niti pravega vzgleda. Na Gorenjskem, posebno v Ljubljanski okolici se nahaja dovolj vzornih gospodarstev, ki ugodno vplivajo na kmetovalce iz okolice. Na Notranjskem je gozdarska šola v Šnepergu in kasneje vinarska šola v Slapu uk v kmetijstvu razsirjala. Vipavska dolina pa ima tako blizo kmetijsko šolo v Gorici; in če se prevdari, da je na Dolenjskem blizo desetkrat toliko gospodarjev, ko se s trtorejo pečajo, ko v vipavskem okraji. Vipavci ne morejo zameriti Dolenjcem, če ti tudi zá-se kaj zahtevajo.

Smoter vzglednega gospodarstva pa se doseže le tedaj, če bo šola v središču Dolenjske, kamor prihajajo kmetovalci iz cele Dolenjske. Tam si bodo porotniki na drobno ogledavali vzgojo trte, kletarstvo, živinorejo in razne stroje. Tam bo gospodar, ki pelje sina v gimnazijo, ki vozi svoje blago na somenj, lahko mimogrede opazoval vspeh umnega kmetovalstva. Za zboljšanje kmetijstva izdaja država vsako leto okoli 11 do 12 milijonov goldinarjev, od katerih se je porabilo za Kranjsko 8 do 10 tisoč goldinarjev in mnogo let se od te podpore še 500 gld. ni porabilo za Dolenjsko.

V enem minulih let sem čital sledeči račun o porabi državne podpore na Kranjskem: Za dve štipendije po 300 gld. 600 gld.
» vzdrževanje slapske šole 2000 »
» » podkóvske šole 700 »
» potne pouke 500 »
» nadaljevalne šole 312 » 57 kr.
» razstave 800 »
» nakup semen 300 »

za pospeševanje sadjereje 200 gld.
» plemenske junce 2000 »
» mlekarstvo 600 »
» nakup plemenskih vonov 200 »
» čebelarstvo 350 »
» statistične namene 470 »
» napravo napajalnic 150 »

Od cele te blizo 10 tisoč znašajoče svote je prišlo ne celih 200 gld. na Dolenjsko, in sicer 40 gld. za pospeševanje sadjereje in 150 gld. za potni pouk na Dolenjskem. Zakaj ne bi se še za Dolenjsko kaj storilo? Dolenje-Avstrijsko ima eno višjo in dve srednji kmetijski, oziroma vinarski šoli (v Mödlingu in Klosterneuburgu), za katere izdaja država nad 30 tisoč goldinarjev na leto in razun teh štiri nižje kmetijske šole, Česka dve srednji, osem nižjih sol, Moravsko dve srednji in šest nižjih sol.

Zakaj se leta 1874 ponudba ministerstva ni sprejela, ko je z odločbo 21. maja 1874, št. 5636, in 21. januarija 1875, št. 15959, za ustanovitev kmetijske šole 30 000 gld. in letne podpore 2400 gld. dovolilo. Ko bi se bila tačas šola ustanovila, bila bi dežela za 54 000 gld. na boljsem. Zdaj ministerstvo ne privoli več ko 10 000 gld. To je torej dobiček onega neodločnega delovanja, za katero Dolenjci bivšim poslancem pač ne morejo biti hvaležni. Zatorej naj sedanji deželni poslanci svojo dolžnost storé, da se jim ne bode moglo očitati, da Dolenjsko zanemarjajo.

Razne stvari.

V organu gosp. kanonika Kluna, v «Slovencu», od 17. t. m. je brati, da bi bil gosp. Murnik sposoben za dolenjskega državnega poslanca, ali da ta mož nemara zbog velikih družih skrbi ta posel prevzeti. No, gosp. Klun, v tem zopet kažete, da volilcev nič nij treba vprašati, kogar oni za poslanca sposobnega mislijo. Je prav veselo to, dolenjski volilci! Kdo bo vas po čem vprašal! V glavi omenjenega kanonika ste dolenjski volilci in še meščani zraven, brezvoljni avtomati, Klun vas hoče kakor marijonete spravljati na volilni oder. Murnik bi bil sploh sposoben za državnega poslanca, kakor bi moral biti in celó za dolenjska mesta! Bežite no! Da hört die Gemüthlichkeit auf. Le postavite ga, gosp. Klun, nij «gefährlich», tako malo ko vaš in Nemcev kandidat Margheri iz Otočica. Pa tudi pravite, da bo dr. Wurzbach še enkrat kandidat! Kaj še! Dr. Wurzbach je le enkrat se dal novomeskemu profesorju gospodu Stangerju porabiti za «Zahlkandidata», ga ne bodo več za to dobili. On zdaj dobro vé, pri čem je bil. — Če pa: Mehr Feind, mehr Ehre! — Ne bo nič ožje volitve, pri prvi bodo le dve stranki: Klun s svojim nemskim in slovenskim generalštabom, ki se bodo za grofa Margherija pehali in slobodni dolenjski domoljubi, domoljubi brez razločka mišljenja v drugem, ki bodo po zmagi Šukljetu Klunizmu na Kranjskem vrgli debelo poleno pod noge. Ali je Murnik, ali Margheri «bavbav», katerega nam Klun nasproti moli, smejemo se obema s čutom milovanja. Dajte oba: Murnika in Margherija, v možnarju stolci, če dobite iz obeh le toliko, kar je Šuklje že zdavnaj pozabil, potem ste jako na dobrem. Velika drznost je od človeka, kakor je Margheri, da se sploh upa kandidirati nasproti obče poznatemu domoljubnemu talentu. Gospod Klun, morate se po kom družem ozreti, ako hočete malo častno število glasov dobiti, zmagali pa tudi z drugim ne boste! Dolenjsko meščanstvo vé, da mu duševno indiferentni ljudje in celó, ako ste vi in na narodno smrt prežeči Nemci njih protektorji, nikako ne morejo pomagati in povedati vam moramo vsem prejšnjim poslancem enkrat, da so volilci vaši gospodarji in ne vi poslanci nasi ter da ne gré, da boste tudi v bodoče, kakor je jeden vaših, Viljem Pfeifer, v preteklosti pripoznal, pasivno politiko leto za letom uganjali. Šukljeto va zmaga vas bo učila, da nismo Dolenjci potrpežljivi osli, katerim skrajna pasivnost poslancev ne pride do živega. — Ničesar nam niste, gospod Klun, slednjih 6 let pridobili; taki ljudje nemajo prava tirjati od volilcev, da jih še enkrat volijo; skrajna oholost pa je, ako se misli o nas volilcih sužne, ki po komandi glasovati morajo. Nichts muss der Mensch müssen, Euer Hochwürden, Herr Canonicus Klun! Le hudo napnite vse žile; bo dobro za vas, da se malo spotite!

Prosimo vse gg. volilce somišljenike, da se v polnem številu udeležé volitve 12. decembra ter soglasno volijo našega kandidata, gospoda

profesorja Franca Šukljeta.

Naglašamo, da mora na oddanih volilnih listkih zapisano biti rodbinsko in krstno ime ter stan kandidata, sicer je list neveljaven. Nujno prosimo tedaj vse prijatelje, da se strogo ravnajo po tem navodu ter v istem smislu izpolnijo volilne listke.